

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/l. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjenišvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1:50 Din. Članstvo „Pov. UJU—Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petit vrste. Inerturni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

K idejnemu in kulturnemu programu UJU.

Simpatični sprejem deklaracije od strani trezno in samostojno mislečega učitelstva, tudi od starejših izkušenih tovarišev, je dokaz, da se vrši resnično notranji preokret v naši stanovski politiki, v pojmovanju njenih nalog in ciljev.

Preorientacija ni prišla čez noč, ampak je sad mnogih bridkih izkušenj, ki so dokazale v svoji brutalni jasnosti, da je bil doseženi politični ugled in vpliv našega poverjenišva odvisen od slučajne politične konstelacije, da je padel pod ničlo, ko se je spremenil politični položaj.

Zato tudi one, ki so valeni za lastno glavo misliti, ne bo premočila nestvarna kritika in preneglena sodba o Deklaraciji v njih trdni volji ustvariti v stanovski organizaciji nevtralnno torščje za reševanje skupnih nalog vsega učitelstva v državi. Te skupne naloge so tako ogromne, delokrog v okviru Deklaracije tako širok da bi lahko zaposlili stokrat več energij kot jih imamo.

Res je, treba bo politiko izločiti pri reševanju vprašani v organizaciji. Treba se bo navaditi vsa vprašanja — stanovska, šolska, kulturna stvarno motriti in obravnavati, besede tehtati, strast brzdati; priznavam, nekateri se bodo čutili silno »otesnjene«, površni bolj kot globlji duhovni, za marsikal, kar ne teži — ker nismo samo učitelji, ampak svobodni državljani s svojimi političnimi prepričaniami — bomo iskali hladila in zdravila izven organizacije, a roko na srce in priznajmo: nekaj duhovne vzgoje in discipline v današnjih časih, prevladajočih političnih strasti, nam ne bo škodilo, nekaj več spoštovanja tučega mišljenja, ne bo nikomur ne kvar. To so dragocene lastnosti dobrega državljanca.

V društvih torej ne bomo povdarjali in izigravali tega, kar nas loči, ampak bomo predvsem tovariši, tehtali bomo argumente, ne mišljenja, ne bomo vpraševali ali si »napredni« ali »klerikalni«, ampak ali se zavedaš svojih stanovskih dolžnosti ali veš kaj ti nalaga prava kolegialnost. Kmalu ne bo več društvja kjer ne bi bila zastopana različna politična mišljenja. Ali naj si osnujemo v vsakem okraju po več društev? Ali nam ne primanjkuje že danes povsod agilnih delavnih sil za skupne cilje?

V obratno smer mora iti naše stremljenje. Delati moramo na to, da vstopijo zopet vsi meščanskošolski učitelji v naše vrste. Danes ni več ovir, ko smo se postavili na isto stališče kot njih organizacija.

Tudi s profesorskim društvom bomo iskali stike in skušali ustvariti enotno fronto učitelstva vseh kategorij šol za solidarno zastopstvo skupnih interesov in za reševanje skupnih velikih šolskih in vzgojnih problemov.

Povsem napačno tolmačenje Deklaracije je da ne bi smeli pri društvih obravnavati tudi vprašanja načelnega značaja. Le kot programatično, za vse obvezno ne smemo proglasiti to, kar je načelno sporno, razpravljamo pa stvarno lahko o vsem, kar nas teži. Tam, kjer članstvo po svoji izobrazbi in duhovni vzgoji stoji na gotovi višini, obravnavamo lahko tudi najkločnejše probleme, n. pr. verske nacionalno-politične kulturno-politične seve povsem stvarno, kjer pa še članstvo ni dovolj politično vzgojeno za stvarno obravnavo takih vprašani in po svojem mišljenju različno, je seve bolje, da za enkrat pustimo razpravljati o takih predmetih. Dovolj je drugih perečih vprašani ki čakajo rešitve.

Da bi se tovariši ki se boje, da bi bila organizacija po Deklaraciji preveč otesnjena v svojem delokrogu, zavedali, koliko neobdelanega polja še imamo pred sabo, kako široke in velike naloge nas še

čakajo. Ne mislim samo na pedagoške, so druge, ki jim mora organizacija enako posvečati vso pažnjo predvsem šolskoorganizatorične. Kako diletantsko se obravnavajo pri nas šolski zakoni, kako malo smo znalji tu uveljavljati pedagoška in demokratična načela!

So skeptiki ki pravijo, da se bo tu nainreji pokazala nemožnost skupne fronte vsega učitelstva. Prazen strah! Ako smo demokratični ne samo v besedah, ampak tudi v dejanju, ako nam moderna pedagoška načela niso samo prazna gesla, ampak jih tudi izvajamo, se bomo v vseh glavnih točkah našli.

Strokovno nadzorstvo hočemo vsi, državna šola pa je za stanovsko organizacijo dejstvo, o katerem ni treba diskutije. Ustava je okvir, preko katerega stanovska organizacija državnega uradništva ne more in ne sme segati. Z ustavnimi in ustavopravnimi vprašaniami se nima ukvarjati — to ni njena naloga.

Ne pozabljamo nadalje, da nam stanovska organizacija pušča polno svobodo uveljavljanja državljanovih pravic v javnem življenju, da je naravnost njena dolžnost, da te pravice brani. Obvezne so za vsakogar programatične zahteve organizacije, drugače ima vsak član v vsakem oziru proste roke.

Komur drago, lahko v svoji stranki zastopa kulturnoobno načela, lahko se zavzema, če hoče, za ločitev cerkve od države, za svobodno šolo, za odpravo veroukava. V organizaciji pa moramo programatično zastopati le načela, ki jih lahko uveljavimo za vse člane UJU, ne le za slovenski del. Drugače sodi o cerkvi, o verskem pouku, o kulturnih vprašanjih musliman in pripadnik druge slavja, drugače prepričan katolik, drugače v patriarhalnih razmerah živčeh hrvatski učitelji kot slovenski svobodomislec.

Za dosledno uveljavljanje svobodomiselnih kulturnih načel v vzgoji je tudi pri nas, ko najodločnejši »liberalci« pošiljajo svoje otroke v samostanske šole te popolnoma neznamen del učitelstva. V resnici borbeno, s stališča svobodomiselnega svetovnega naziranja ni bilo slovensko učitelstvo nikdar (kakor tudi nobena slovenska stranka), hotelo je biti samo »napredno«.

Načela pa, ki si jih upamo uveljavljati samo z rezervno in pridržki za katera velik del v UJU organiziranega učitelstva, zlasti neslovenskega, sploh nima razumevanja ne moremo postavljati kot temeljna načela UJU. **Slepomišene v takih stvareh je baš najodločnejšemu svobodomislincu najbolj zoperno.** Kar po naši politični terminologiji označujemo kot napredno in kar lahko istovetno z izrazom »antiklerikalno« to je samo aplikacija svobodomiselnega kulturnega naziranja na politično strankarske programe z gotovimi omejitvami. Za kulturne in stanovske organizacije pa ta politični terminus ni uporabljen, ker ni tako jasen in nedvoumen kot izraz svobodomiseln v pogledu na kulturna vprašanja. (Še socialistične stranke odklanjajo naziv napredni in hočejo biti svobodomiseln). Srbski tovariš celo nima razumevanja za to, kar pri nas običajno označujemo s tem izrazom.

Kakor bo nekaterim težko se bodo morali sprijazniti s tem, da bo naprednost kot kulturno-politično načelo propagiral le izven organizacije, v učiteljskem društvu pa naprednost kazali in uveljavljali s svojo globljo izobrazbo, s svojim razumevanjem modernih pedagoških stremljeni in naših vzgojnih nalog med narodom. Bo to mogoče nekoliko težje, a odločno hvaležnejše.

Drugo zelo važno torišče za skupno delo nam nud vprašanje naše šolske in nadaljnje izobrazbe. To vprašanje smo šele komaj načeli. Boriti se nam bo z

raznimi predsodki, pri srbskih tovariših zlasti zato ker hočejo pri reformi naših strokovnih izobraževališč posnemati francoske vzore treba bo silnega napora, da svoje zahteve populariziramo in slovensko učitelstvo čaka baš pri reševanju tega vprašanja zelo častna vloga.

Naravnost ogromen delokrog pa se nam odpira pri reševanju onih nalog narodne prosvete ki jih drugi javni činitelji zanemarijajo. Splošno je vse učitelstvo prepričano, da vprašanje splošne šolske izobrazbe narodove tako dolgo ni rešeno, dokler se mladina po dovršeni osnovni šoli prepušča svoji usodi, in vendar vprašanja zakonite ureditve nadaljevalnega šolstva niti nismo površno obravnavali. Naš narod je po svoji ogromni večini kmetijski narod in brez napredka široke mase kmetijskega naroda ni občnarodnega napredka. Kako malo pa se stori za strokovno izobrazbo našega kmeta in naše kmetijske mladine! Naše šolstvo v obče je premalo prilagojeno narodovim potrebam preveč prikrojeno po tujih vzorih in za mestne razmere. Šolstvo naj bi vršilo veliko nacionalno misijo, da soustvarja enotno homogeno narodno kulturo, pa mu skeptiki očita, da prepad med narodom in inteligenco med mestom in deželo med narodovimi razredi poglablja, ne pa odpravlja. Ta očitek je sicer pretiran, brez vsake osnove pa tudi ni. O tem problemu je treba, da nairesneje razmišljamo.

Kdo pri nas resno razpravlja o socialnoskrbstenem delu na kmetih, o nalogah učiteljice na tem polju, za neko pomeno prosvetnega dela na kmetih nit z razza nimamo, ker še menda nismo čutili potrebe no njeni, mislim na vsa stremljenja za ohranitev in gojitev tega, kar je kmetijski narod iz sebe ustvaril in je trajne vrednosti bodi na polju narodne po-

ezije, narodne umetnosti, narodne pesmi, narodnih običajev, folklorne sploh, mislim na vse ono, kar vzbuja ljubezen do rodne grude in do dela in življenja na njej.

Nemci imenujejo vsa ta prizadevanja »podeželsko skrbstvo« in mu posvečajo silno veliko pažnjo svesti si, da je ljubezen do rodne grude in domačega naroda pozitivna vzgojna sila vir pravih državljanov in socialnih čednosti. Koliko podrobnega resnega dela nam nalaga stara, a vedno moderna pedagoška zahteva, da izhajai pouk iz domače otroške okolice da je spoznavanje ozie domovine z zgodovinskega, socialnega, narodopisnega in prirodopisnega gledišča vzgojno enako važno in potrebno kot spoznavanje širje domovine in države.

Ob sebi umevno je, da ostane tudi zanaprej strokovno pedagoško polje najbolj obširnejše polje za delovanje organizacije v kolikor i preostaja sil poleg zastopstva ožjih stanovskih interesov.

Pri tej obilici skupnih vprašani in zadev, ki jih lahko obravnava organizacija v meilah, stavljenih po Deklaraciji, je pač vsaka bojazen, da bi UJU izgubilo na svoji idejni sili in borbenosti, neosnovana, nasprotno pričakujem od duhovno mnogo širše nove smeri novega poleta in novega ideinega življenja, ker bo marsikateri sodeloval, ki je dosedaj stal ob strani.

Vsekakor bo delokrog UJU obširnejši kot delokrog organizacij meščanskošolskega, srednješolskega ali v sokošolskega učitelstva in prav resni so pomisleki da bi si naše poverjenišvo ne stavilo preširok kulturni program na škodo uspešnega zastopanja ožjih stanovskih interesov

Močnik Peter.

Deklaracija — boj pro in contra!

(Glas iz kočevskega okraja.)

Nesrečno dete, kai je tebe treba bilo — bi človek vzkljnil, ako bi hotel ironizirati ravnokar nastalo borbo za idejo, ki ni nova, ki ni kak produkt posameznika, temveč razširjena vsebna § 2. prvih pravil UJU — sprejetih na kongresu l. 1920.

Vprašam Vas — tovariši in tovarišice: Kdaj se je oglasil do letos kdo izmed vas proti § 2.? Treba ga je bilo je tudi v praksi izvajati, kar se na ni zgodilo in je bila pot naše stanovske politike usmerjena po predvoinih metodah. To potrjuje tudi svoječasni popravek, ki sta ga odstopivša funkcionarja podala oficijalno v »Učt. Listu«, kjer sta konstatirala, da tolmačita § 2. v napredni smeri, da je član UJU lahko vsak učitelj(ica) naše troimene domovine, toda z izrazit napredno smerio.

To je bilo vse. In če posežem prav do znamenitega kongresa v Beogradu v l. 1920. — ne najdem nikogar, ki bi hotel celokupno učitelstvo angažirati za izrazit politični boj.

Le bivši tovariš poverjenik je v polemiki s tovarišem iz Južne Srbije v dokaj vehementni obliki omenil, da bi nas požrl klerikalni zmač, ako bi tovariši iz Južne Srbije nadaljevali z napadi na Beograjdane, katerim so očitali gorastne stvari — korupcijo, avstrijakanstvo med okupacijo i dr. To so bila za nas nepričakovana in popolnoma neznanca dejstva, zato umemo tudi razburjenje. Toda nasprotstva so se polegla in ustvarjeno je bilo UJU.

Vsaj no imenu je bilo to Udruženje vsega učitelstva kraljevine. Toda skeptiki so majali z glavami in majo se in ne verujejo, da bi bili zreli za tako organizacijo in žal — imajo prav.

Vsi smo bili zadovoljni, da ni prišlo do obračuna med brati Srbi, da smo le skupaj.

Življenje je slo svojo pot in dokazalo nam, da smo zelo zelo nezreli.

Boj za Dimnikovo deklaracijo, da govorim v žargonu našega največjega dnevnika »Jutra«, dokazuje vsaj v našem okraju, da smo majhni in res nezmožni življenja brez varuštva političnih strank.

Saj ni to vendar delo našega urednika. Rodila se je v zeleni Stajerski in prihajala v Ljubljano, kjer so jo sprejeli vsi, ki si žele močne organizacije brez raznih — izmov iz političnega leksikona. Saj to ni produkt primorskih možganov. Temelji v Fleré-Pahor-Hreščakovji resoluciji, iz leta 1918. — ko smo vnovič braneč napredno-politično smernico zapečatili io s klerikalnim žigom.

Je izraz nezadovoljstva, ki se nas je pollaščalo ob opazovanju izigravanja naših vrst v ostudnem strankarskem boju.

Zdaj pa strah pred primorskim absolutizmom, zdaj boj proti invaziji primorske mentalitete itd.

Je-li to potrebno?!

Prišla je deklaracija, ki pa ni bila tako nenadejana, saj so pomagali pri kritiki nevzdržnih razmer mnogii, ki danes tišče glavo v pesek ali pa se krijejo za političnimi hrbitišči, da bi jih ne videl svet v borbi za stan. Prišla je deklaracija, da začrta pravo pot za našo stanovsko organizacijo. Ni bila naperjena ne proti strankam, ne proti osebam. Priznati bi io bilo treba, če se izreče za njo učitelstvo in io izvajati, pa bi bilo vse v redu!

Ali je potrebna v tej borbi laž in zavijanje resnice? Menim, da se pomentno lahko samo v stanovskem listu — a ne polnimo več predalov političnih listov in ne skrivajmo v solzavost svoje dosedanje letargije in nemarnosti. Zato izpolnjujmo poziv naše eksekutive in oglašajmo se s podpisanimi članki, saj je

Naročnike za 6. številko Zvončka nam javite zanesljivo do 20. t. m.

to običaj povsod po kulturnem svetu, je pri nas smo bili varni za urednikovanj hrbtom in le kaka šifra je včasih označevala, kdo je pisec, a to le redko.

Tudi predsednik naše družbe naj usliši želje deklarantov in poda priliko, da si na obdobjem zboru po § 10, ali pa na navadnem zborovanju pogledamo v oči.

Sklepi okrajnih učiteljskih društev k Deklaraciji.

Konjiško učiteljsko društvo. 16. jan. t. l. Občni zbor se je izrekel, da se z obliko Deklaracije ne strinja, smatra, da so v njej protislovja, strinja pa se z dobrimi, sprejemljivimi točkami, ki jih vsebuje tudi poslovnik Pov. UJU. Ne navaja točk. — Se je torej s tem izrekel za smer, ki je v poslovniku in jo povdarja v bistvu tudi Deklaracija, ki se na desedaj ni izvajala.

Ormoško učiteljsko društvo. 6. febr. t. l. Je odobrilo postopanje predsednika, ki se je zavzel za Deklaracijo na seji širjega sosveta in je predlagalo izpremembe k točki III. 2., 4. in 5. ter X. Vsi predlogi so bili sprejeti in bistvena smer Deklaracije odobrena z vsemi glasovi proti nemu glasu. Obžaluje, da se javnost vtiče v te interne stanovske zadeve.

Plujsko učiteljsko društvo. 6. febr. t. l. Se je odložila razprava do prihodnjega zborovanja, in izvolil odbor, ki bo podrobno pripravil material za razpravo.

Litijsko učiteljsko društvo. 6. febr. t. l. Je preložilo razpravo na prihodnje zborovanje, da določi referente o tem.

Kamniško učiteljsko društvo. 8. febr. t. l. Je izvolilo dva referenta, za in proti ter bo razpravljalo na prihodnjem zborovanju.

Celjsko učiteljsko društvo. 6. febr. t. l. Deklaracija ni bila ne sprejeta in ne odbita. Pride pred delegacijsko zborovanje in se bo še obravnavala.

Pomisliti moramo, da je tu tudi odnosa. Predno pređemo v podrobno debato, bi vsekakor bilo dobro, da presodimo, v koliko bi se dale prenesti k nam in izkoristiti izkušnje ki so si jih pridobili drugi narodi in tem polju. Gotovo so med nami tovariši, ki so dobro predelali tozadevno tujo literaturo zato naj nam kateri izmed teh v ekscerptu poda najvažnejše in najpotrebnejše. Predvsem pa moramo poizkusiti, da iz tega kar ze imamo, ustvarimo nekaj, kar bo odgovarjalo našim potrebam.

Da se brez nadaljnega odklanjanja v višji pedagoški šoli v Zagrebu in Beogradu, ker baje ne nudita moderne izobrazbe ljudskošolskemu učiteljstvu, ampak pripravljata le za meščanske šole oziroma za nadzornike, se ne zdi dovolj utemeljeno. Rad. boljšega poznavanja bi navedli tukaj samo nekatera dejstva.

Višja pedagoška šola v Zagrebu je bila ustanovljena z naredbo tedanje pokrajinske vlade za Hrvatsko in Slavonijo z dne 15. novembra 1919. br. 41.846 prvotno s štirim semestri in ima glasom prvega člana res namen v prvi vrsti izobraziti teoretično in praktično meščanskošolske učitelje, a razen tega goji tudi znanstveno osnovnošolsko pedagogiko in pedogogijo ter sodelovati v nadaljnem izobraževanju osnovnošolskih učiteljev sploh, kakor pravi naredba sama. Poglejmo, koliko je višja pedagoška šola tega že izvršila z ozirom na Slovenijo.

Predavanja so se pričela 15. januarja 1920 in sta bili v šolskem l. 1919./20. vpisani dve izredni slušateljici iz Slovenije. V šolskem letu 1920./21. se je vpisalo 13 slušateljic in 1 slušatelj, ki so dovršili v šolskem letu 1921./22. V tem letu so se vpisali iz Slovenije 3 slušateljice in 4 slušateljice, od katerih so v letu 1922./23. dobili dopust samo 1 slušateljica in 2 slušatelja. V šol. letu 1923./24. ni bilo iz Slovenije nobenega slušatelja, ker nihče ni dobil dopusta. V šolskem letu 1924./25. je bilo iz Slovenije 9 slušateljic in 9 slušateljic. Šele v šolskem letu 1925./26. je 28 novih slušateljic(ic), tako da je sedaj na višji pedagoški šoli 44 učiteljev iz Slovenije (na lastne stroške študirajo 3 šolske sestre).

Vseh absolventov je v Sloveniji 13 tovarišic, ki so vse nameščene na meščanskih šolah, in 4 tovariši od katerih sta dva na meščanskih, a dva na osnovnih šolah.

Ali nudi višja pedagoška šola moderno pedagoško naobrazbo, bi dali najlažje svojo sodbo tovariši ki so jo absolvirali in njene sadove praktično preizkusili.

Da se nameščajo absolventi višje pedagoške šole na meščanskih šolah je nuina potreba sedanjosti, ker primanjkuje kvalificiranih meščanskošolskih moči. Misli na je treba tudi na osnovne šole in dati absolventom višje pedagoške šole priliko, da poskusijo uvesti moderna stremjenja, osnovana na novejših izkuštvih pedopsihologije, tudi v osnovnih šolah.

Učiteljstvo si mora samo priboriti pot do višje izobrazbe a žal da je med mlajšimi tovariši, ki bi morali biti nosilci novih idej premalo zanimanja za nadaljno izobrazbo. Dolga leta so vodile učiteljske stanovske organizacije boj, da se odpre učiteljstvu pot na vseučilišča. Učitelji v Nemški Avstriji so to dosegli, čeravno imajo isto predizobrazbo kakor mi, a univerze niso s tem nič izgubile na svojem ukledu, če so odprle svoja vrata tudi učiteljstvu. Pri nas si tega do danes nisimo mogli priboriti.

Z naredbo 1. avgusta 1921 št. 10.070 je bila razširjena višja pedagoška šola v Zagrebu še s petim in šestim semestrom, ter je bil že razpisn natečaj za vpis slušateljic, ali do otvoritve ni prišlo radi finančnih vprašanj.

V naši javnosti se je večkrat govorilo da so na zagrebški višji pedagoški šoli slušatelj iz Slovenije zastopljeni — predvsem, da se ne predava slovenščina. Saj je bila spomlad stavljena celo tozadevna interpelacija na g. ministra

sovanju od strani gosta, ki je prisostvoval zborovanju (zmissel in namen tega predloga se je morda kril s tendenco v notici »Jutra«!), je da bil sprejet protisklep, da odbor, pomnožen z obema delegatoma, Deklaracijo za delegacijsko skupščino na nekaterih mestih, a brez bistvene spremembe jasneje stlizira.

To je torej resnica in ne tendenciozna vest v »Jutra«, kakor je najbrže drugačna tudi resnica o drugih učiteljskih društvih, ki jih omenja ista notica: saj desavuiru list že v isti številki samega sebe, ko n. pr. pravi v že večkrat omenjeni notici, da ni Celjsko društvo Deklaracije sprejelo, a na drugem mestu, v podrobnejšem poročilu o poteku celjskega zborovanja, na sledeče: »Deklaracija ni niti sprejeta niti odbita. Naj pride pred delegacijsko zborovanje, kjer naj se oretresajo tudi drugi osnutki.« — To na je nekaj povsem drugega. Resnica, resnica, kako trnjeva je ponekod tvoja pot!

Učiteljsko društvo za togaški okraj.
V Logatcu, 14. februarja 1926.
Karel Štravs, **Bogumil Medveček,**
t. č. predsed. t. č. tajnik.

Izjava.

Z ozirom na notico v »Jutra« od 11. t. m. pod mogočnim naslovom »Učiteljska društva odklanjajo Dimnik-Mencinovo deklaracijo«, ki pravi o zborovanju Logaškega učiteljskega društva dobesedno: »Logaško učiteljsko društvo, kjer gospodari Medveček, je prvotno sprejelo (Deklaracijo) z malimi spremembami točko za točko, toda ob koncu so zborovalci sprevideli, da stvar ni zrela in v tem konceptu nesprejemljiva. Zato so zmedeni dokument izročili posebnemu odseku, ki naj ga predela, temeljito popravi in na prihodnjem zborovanju o njem poroča« — izjavlja Logaško učiteljsko društvo resnici, te dandanes tako zastopavljene hčerki božji, na ljublo sledeče:

Tov. Medveček ne »gospodari« v društvu, temveč mu le po svojih močeh služi, kakor je to dolžnost vsakega pravega člana. »Gospodarenje« je v našem društvu že davno minilo, kakor je tudi končno minilo v vsem slov delu organizacije dne 10. jan. t. l.

Deklaracija je bila na mišljenem obdobjem zboru kluh pomislekom od strani 3 članov no dolgi in minuciozni razpravi enoglasno in v celoti sprejeta. Na spremeniwalni predlog po že izvršenem gla-

Zahteve činovniškega Saveza v Beogradu.

Te dni so zborovali zastopniki državnega uradništva v Beogradu. V glavnem so bile sprejete sledeče zahteve:

1. Državnemu uradništvu se morata s strani države izplačati dolžne razlike.
2. Kronske upokoience je prevesti s posebnim zakonom na dinarske penzije.
3. Narodna skupščina naj razveljavi vse izpremembe in dopolnitve, ki jih je sprejela potom finančnih zakonov, s katerimi je izpremenila činovniški zakon.
4. Uredba o razvrstitvi naj se izpremeni z ozirom na stavljen predloge in zakoni.
5. Draginske doklade je treba povečati, predvsem stanarino 3 do 6-krat.

Višja pedagoška šola.

(K razpravam o učiteljski izobrazbi.)

Članka tov. S. Mrovljeta v »Učit. Tovarišu« sta dala povod da napišemo o tem vprašanju sestavek, ki naj pripomore, da se razbistrijo pojmi v nadaljnji naobrazbi učiteljstva.

Gori imenovana članka sta gotovo izšla v zavesti da je učiteljstvu nadaljna naobrazba potrebna, vendar se še ne vidi, ali je to izraz ambicije ali študija tozadevne literature, ki je jako obšir-

na. Predno pređemo v podrobno debato, bi vsekakor bilo dobro, da presodimo, v koliko bi se dale prenesti k nam in izkoristiti izkušnje ki so si jih pridobili drugi narodi in tem polju. Gotovo so med nami tovariši, ki so dobro predelali tozadevno tujo literaturo zato naj nam kateri izmed teh v ekscerptu poda najvažnejše in najpotrebnejše. Predvsem pa moramo poizkusiti, da iz tega kar ze imamo, ustvarimo nekaj, kar bo odgovarjalo našim potrebam.

Da se brez nadaljnega odklanjanja v višji pedagoški šoli v Zagrebu in Beogradu, ker baje ne nudita moderne izobrazbe ljudskošolskemu učiteljstvu, ampak pripravljata le za meščanske šole oziroma za nadzornike, se ne zdi dovolj utemeljeno. Rad. boljšega poznavanja bi navedli tukaj samo nekatera dejstva.

Višja pedagoška šola v Zagrebu je bila ustanovljena z naredbo tedanje pokrajinske vlade za Hrvatsko in Slavonijo z dne 15. novembra 1919. br. 41.846 prvotno s štirim semestri in ima glasom prvega člana res namen v prvi vrsti izobraziti teoretično in praktično meščanskošolske učitelje, a razen tega goji tudi znanstveno osnovnošolsko pedagogiko in pedogogijo ter sodelovati v nadaljnem izobraževanju osnovnošolskih učiteljev sploh, kakor pravi naredba sama. Poglejmo, koliko je višja pedagoška šola tega že izvršila z ozirom na Slovenijo.

Predavanja so se pričela 15. januarja 1920 in sta bili v šolskem l. 1919./20. vpisani dve izredni slušateljici iz Slovenije. V šolskem letu 1920./21. se je vpisalo 13 slušateljic in 1 slušatelj, ki so dovršili v šolskem letu 1921./22. V tem letu so se vpisali iz Slovenije 3 slušateljice in 4 slušateljice, od katerih so v letu 1922./23. dobili dopust samo 1 slušateljica in 2 slušatelja. V šol. letu 1923./24. ni bilo iz Slovenije nobenega slušatelja, ker nihče ni dobil dopusta. V šolskem letu 1924./25. je bilo iz Slovenije 9 slušateljic in 9 slušateljic. Šele v šolskem letu 1925./26. je 28 novih slušateljic(ic), tako da je sedaj na višji pedagoški šoli 44 učiteljev iz Slovenije (na lastne stroške študirajo 3 šolske sestre).

Vseh absolventov je v Sloveniji 13 tovarišic, ki so vse nameščene na meščanskih šolah, in 4 tovariši od katerih sta dva na meščanskih, a dva na osnovnih šolah.

Ali nudi višja pedagoška šola moderno pedagoško naobrazbo, bi dali najlažje svojo sodbo tovariši ki so jo absolvirali in njene sadove praktično preizkusili.

Da se nameščajo absolventi višje pedagoške šole na meščanskih šolah je nuina potreba sedanjosti, ker primanjkuje kvalificiranih meščanskošolskih moči. Misli na je treba tudi na osnovne šole in dati absolventom višje pedagoške šole priliko, da poskusijo uvesti moderna stremjenja, osnovana na novejših izkuštvih pedopsihologije, tudi v osnovnih šolah.

Učiteljstvo si mora samo priboriti pot do višje izobrazbe a žal da je med mlajšimi tovariši, ki bi morali biti nosilci novih idej premalo zanimanja za nadaljno izobrazbo. Dolga leta so vodile učiteljske stanovske organizacije boj, da se odpre učiteljstvu pot na vseučilišča. Učitelji v Nemški Avstriji so to dosegli, čeravno imajo isto predizobrazbo kakor mi, a univerze niso s tem nič izgubile na svojem ukledu, če so odprle svoja vrata tudi učiteljstvu. Pri nas si tega do danes nisimo mogli priboriti.

Z naredbo 1. avgusta 1921 št. 10.070 je bila razširjena višja pedagoška šola v Zagrebu še s petim in šestim semestrom, ter je bil že razpisn natečaj za vpis slušateljic, ali do otvoritve ni prišlo radi finančnih vprašanj.

V naši javnosti se je večkrat govorilo da so na zagrebški višji pedagoški šoli slušatelj iz Slovenije zastopljeni — predvsem, da se ne predava slovenščina. Saj je bila spomlad stavljena celo tozadevna interpelacija na g. ministra

Ferijalno Udruženja Jugoslovanskega Učiteljstva.

Načelni program »F. U. J. U.«, ki smo ga objavili v našem apelu na jugoslovansko učiteljstvo, je privabil mnoge tovarišev(ic) iz Slovenije, v prvi vrsti pa iz ostalih pokrajin naše države. Izmed mnogih pisem naj navedem samo eno:

Dragi kolega!

Čitajući »Narodnu Prosvetu« br. 6. prihvatamo Vašu ideju i Vam se javlja-

prosvete. A že od 1. decembra 1924 predava slovenščino prof. dr. Fr. Ilešič, v obsegu 5 tedenskih ur.

V zadnjih letih se je čutila neka nenaklonjenost napram višjim pedagoškim šolam in njih slušateljem. Morda je to povzročila brošura I. Radovanovića, v kateri podaja svoj referat na sarajevskem kongresu UJU »Unifikacija i reforma osnovne nastave osobitim obzirom na naobrazbu učitelja«. Ta brošura se je potom učiteljskih društev razširila po vsej Sloveniji. V njej je nakop čeno mnogo neosnovanih in tendencioznih trditve. N. pr.: Višje pedagoške šole podpirajo samo beg učeljstva z osnovnih šol; radi tega te trpe na pomanjkanju učnih moči; višje pedagoške šole torej destruktivno delujejo na osnovne šole. (Praksa pa je pokazala da nam danes primanjkuje meščanskošolskih učiteljev, a ne ljudskošolskih!) — Druga podobna: Ne obstoji potreba po meščanskih šolah, temveč samo posebne aspiracije meščanskošolskih učiteljev. (O tem naj razmislijuje tovariši z meščanskih šol!)

Dalje moramo premotriti dalj naj se ustanove v državi tri višje pedagoške šole ali ena. Zakon o ustanovitvi višje pedagoške šole predvideva ustanovitev takih šol v mestih, kjer je univerza.

Mnogo je argumentov za eno visoko pedagoško šolo:

1. Potreba enotnih smernic za celo državo ker bi to bila najsigurnejša pot unifikacije.
2. Pomanjkanje modernih pedagogov.
3. Osebnopoznavanje učiteljstva med seboi, kar mnogo pripomore k zblžanju.
4. Finančno vprašanje vzdrževanja šol.

Nasprotno so argumenti ki govore za to, da dobimo svojo višjo pedagoško šolo v Ljubljani ti-le:

1. Ena ne more sprejeti vseh slušateljic ker bi potrebovala preveč vadnic in laboratorijev, kar je nujno potrebno za praktične vežbe. Samo Slovenija potrebuje letno 100 absolventov ako se računa, da bi bilo vse osnovnošolsko učiteljstvo deležno višje naobrazbe.
2. Zdrava konkurenca med šolami in gojitev onih predmetov ki so najvažnejši za naše kraje.
3. Cenejši študij slovenskih slušateljic.

Glede četrte točke zgoraj se postavimo na stališče da mora biti za šolo denar ako ga ima država za druge stvari, ker nagrazba najširših plastj je najboljša narodna obramba. Rad. političnih bojev in izrabljanja prosvetnih ustanov v teh bojih se morata celo beograjska in zagrebška višja pedagoška šola boriti za svoj obstanek. Sploh bi na bilo tudi težko dobiti dobrih pedagogov za več pedagoških šol ker jih nimamo.

O nadaljni izobrazbi učeljstva in o reformi učiteljske naobrazbe sploh se je pri nas še veliko premalo razpravljalo. Koncem koncev pa odločajo o vsem le politiki. N. pr. zakon o osnovnih šolah! Šest let smo govorili o njem a javnost ni vedela skoraj ničesar o tem; ko je prišla odločitev in je bil načrt zakona predložen parlamentu, smo se začudili, odkod je prišel tak načrt! (Saj je vendar »Učit. Tov.« prinesel vse načrte! — **Onomba uredništva!**)

Ako hočemo da se bo v naših učiteljskih društvih vodila tozadevna debata smotreno, bi nujno potrebovali kot podlago od strokovnjakov sestavljeni načrt o katerem naj vsa učiteljska društva temeljito razpravljajo. V tem oziru bi morda podal lahko mnogo nasvetov pedagoški krožek v Mariboru, v katerem je imel dr. Fr. Žgeč referat »O reformi učiteljske naobrazbe«.

Po končanem razmotrivanju vseh od poedinih društev podanih izpremenjvalnih predlogov naj bi odsek končno redigiral naše zahteve in te naj se razširijo med učeljstvom, da jih propagira med narodom. Tritisoč nas je v Sloveniji; vse lahko dosežemo, ako delamo za šolo in zase. Zato poizkusimo!

Klub slov. sluš. viš. ped. šole v Zagrebu.

mo za »F. U. J. U.«! Ovo će biti bratsko upoznavanje, koje će usvedočiti, da nitko slovenski i bratsku nam dušu ne može prelaziti.

Na potu kroz naše slovenske zemlje bilij smo tako narodno udruženi, poveščemo u narod našem stopoma, i sve plemenske mržnje će se ukloniti!

Mi, drugovi u životu — muž in žena, pišemo Vam i pozdravljamo Vas, iz srca i duše, jer uvjdamo, da je u Vas srce duša jugoslovenska, da izaberete tai put, da se ruka ruci bratska pruži.